



БИРЧАК Володимир Іванович (псевд. і крипт.: Н. А. Коліні, В. Б., (б); 12. 03. 1881, с. Любинці, нині Стрий. р-ну Львів. обл. — 21. 09. 1952, Озерлаг біля м. Тайшет Іркут. обл., РФ) — громадсько-освітній діяч, історик, прозаїк, літературознавець. Дійсний член НТШ (1923). Доктор укр. філології. Закін. Львівський університет (1905). Належав до львів. літ. групи «*Молода Муза*». У 1920–30-х рр. учителював у гімназіях Львова, Дрогобича, Сам-бора, Мукачева та Ужгорода, автор підручників для шкіл і г-зій. Від 1919 — доцент Кам'янець-Поділ. університету. 1920–39 жив на Закарпатті: 1921–24 — інспектор відділу шкіл. упр. (Ужгород); 1925–39 — викладач української мови та філософії Мукачів. та Ужгород. г-зій, староста Крайової пластової старшини, чл. товариства «Просвіта». Ред. г. «Народ» (1921), співроб. ж. «Підкарпатська Русь» (1931); один із засн. ж. «Українське слово» (1931–38), де вів популярну колонку фейлетонів «На коліні». Склавав низку підручників для міських шкіл і г-зій. 1939 переїхав до м. Хуст, працював у Міністерстві освіти в уряді Карпат. України А. Волошина. Після окупації Закарпаття угорцями переселився до Чехо-Словаччини, прийняв її громадянство. 1945 у Празі заарешт. рад. спецслужбами. 11 січня 1946 засудж. як «укр. буржуаз. націоналіст, нім. шпигун і чехослов. розвідник» до 20 р. таборів. Покарання відбував у таборах Краснояр. краю, Кемеров. та Іркут. обл. (РФ). Реабіліт. посмертно 25

січня 1990.

Основні твори

Матура: Новели. Л., 1902; Урвана пісня: Новела. Л., 1904; Під небом півдня і інші оповідання. Л., 1907; 1 000 000 (Міліон): Оповідання. Л., 1911; Латачки: Оповідання. Л., 1912; Василько Ростиславич: У 2-х т. Берлін, 1923; Т., 1996; Володар Ростиславич. Л., 1930; Проти закону. Л., 1936; Вінніпег, 1953; Золота скрипка. Л., 1937; На нових землях: Повість. Л., 1938; Велика перемога. Краків, 1941; Кар'єра: Повість. Краків; Л., 1943.

Основні праці

Візантійська церковна пісня і «Слово о полку Ігоревім» // Зап. НТШ. 1910. Т. 95–96; Літературні стремління Підкарпатської Руси. Уж., 1921; 1937; 1993; Августин Волошин: Їго життя й діяльність. Уж., 1924; Український філософ Василь Довгович // Ювілей. зб. на пошану М. С. Грушевського. К., 1928; Літературна творчість Закарпаття в 1919–29 // Нові шляхи. Л., 1929; Про нашу літературну критику // Підкарп. Русь. 1931. № 1–2; Значення перекладів красеного письменства // Там само. № 2–3; Карпатська Україна: Спомини і переживання. Прага, 1939; Автор про себе (1936) // Визв. шлях. 1994. № 5.

Рекомендована література

1. Геровский Г. История угро-русской литературы в изображении В. Бирчака. Уж., 1943;
2. Бабота Л. Матеріали до Словника культури українців Чехословаччини // Дукля. 1990. № 4;
3. Новак С. Володимир Бірчак: Сторінки життя і творчості // Бойки. 1992. № 3, листоп.;
4. Мишанич О. Володимир Бірчак і його книжка «Літературні стремління...» // В. Бірчак. Літературні стремління... Уж., 1993;
5. Гомоннай В., Росул В. Штрихи до портрета Володимира Бірчака як педагога // Новини Закарпаття. 1996, 16 січ.;
6. Діячі історії, науки і культури Закарпаття. Уж., 1997;
7. Пагирия В. Закарпатці у діаспорі. Уж., 1997.

І. В. Хланта

Бібліографічний опис:

Бирчак Володимир Іванович / І. В. Хланта // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-41818>. – Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).